

KAM-juridiikkaryhmän kokous

Aika: 17.12.2018 klo 14–16

Paikka: Ateneum, Kaivokatu 2, C-porras.

Paikalla: Immo Aakkula, Outi Hupaniittu, Tuula Hämäläinen, Vuokko Joki, Jenny Koivisto, Mikko Kuutti, Raimo Lepistö, Kimmo Levä (pj.) Jonas Lång, Riikka Lönnblad, Rauha Maarno, Irma Reijonen (sihteeri)

Poissa: Pekka Heikkinen, Juha Henriksson, Hanna-Leena Paloposki, Tomi Rasimus

Esityslista

1. Kokouksen avaus ja asialista

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Todettiin läsnäolijat ja hyväksyttiin asialista.

2. Valitaan kokouksen sihteeri

Irma Reijonen valittiin kokouksen sihteeriksi.

3. Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio (liite 1).

4. Tietosuojalaki ja KAM-sektorin käytäntesäännöt

Tietosuojalaki on tullut voimaan 1.1.2019

(<https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f805f5c60>)

Todettiin, että lakiin jäi ongelmallisia kohtia, mutta niiden merkitystä voi arvioida vasta käytännössä, jos soveltamisessa tulee ongelmia. Arkistointi perusteena henkilötietojen käsittelylle on otettu laissa heikosti huomioon, ja siksi arkistointitoiminnan tarkoituksena olisi otettava huomioon, kun siihen sovelletaan tietosuojalakea. Suomessa ei ole lainsäädäntöä, joka koskisi kaikkia arkistoivia yksiköitä, vaan kenttä koostuu eri tavoin säädellyistä toimijoista.

Tietosuojavaltuutetun toimisto on sivuillaan olevassa tiedotteessa ottanut esille sen, että laki edellyttää vaikutusten arvioinnin tekemistä ja toimittamista tietosuojavaltuutetulle silloin, kun käsitellään erityisiä henkilötietoja tai rikostuomioihin tai rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja, eikä rekisteröityjä informoida käsittelystä ennakolta. Tämän mukaan vaikutusten arviointi olisi tehtävä arkistoivissa yksiköissä, jotka poikkeavat informointivelvollisuudesta. Todettiin, että tietosuojavaltuutetun kanssa on syytä keskustella siitä, missä laajuudessa ja miten yksityiskohtaisesti vaikutusten arviointi on tehtävä. https://tietosuoja.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tietosuojalain-mukaisista-rekisteroidyn-oikeuksista-poikkeaminen-tieteellisen-tai-historiallisen-tutkimuksen-tai-tilastoinnin-yhteydessa

KAM-juridiikkaryhmän työryhmissä valmistellut vakiintuneiden toimintatapojen kuvaukset voidaan nyt tehdä valmiiksi, koska nyt tiedetään, millaisena tietosuojalaki tulee voimaan. Kuvaamisen tarkoituksena on tukea alan organisaatioiden toimintaa, ehkäistä ylitulkintoja ja selkeyttää tilannetta kentällä. Kun toimintatapojen kuvaus

saadaan työryhmissä valmiiksi, kerätään arkisto-, kirjasto- ja museoalalta kommentit mahdollisimman laajasti, jonka jälkeen ne julkaistaan KAM-juridiikkaryhmän sivulla. Tietosuojavaltuutetun toimistoa informoidaan julkistamisen yhteydessä. Keväällä järjestetään seminaari, jossa käytävän keskustelun avulla vakiintuneita toimintatapoja konkretisoidaan.

Tietosuojavaltuutetun toimiston kanssa pyritään järjestämään tapaaminen, jossa keskustellaan tietosuojalain soveltamisen ongelmakohdista (esim. rikosasioihin liittyvien henkilötietojen käsittelyn perusta) ja vaikutusten arvioinnista sekä esitellään alan vakiintuneet toimintatavat. Tapaamisen aikaisin ajankohta on maaliskuu, viikot 11 ja 12. Ehdotettaviksi ajoiksi sovittiin ke 13.3. klo 13-15 tai ti 19.3. klo 13-15. KAM-juridiikkaryhmän puheenjohtaja lähettää kutsun, jota ryhmäläiset voivat ensin kommentoida.

5. Tiedonhallintalaki

Hallituksen esitys tiedonhallintalain uudistamiseksi on annettu eduskunnalle 5.12. Aiempaan versioon verrattuna esityksestä on poistettu kokonaan viranomaisaineistojen arkistointia käsitellyt luku. Lakiesitys ei siis käsittele asiakirjahallintoa asiakirjojen koko elinkaaren ajalta. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_284+2018.aspx

Lakiesitys on menossa hallintovaliokunnan käsittelyyn. Odotetaan asiantuntijakuulemisia, joihin todennäköisesti kutsutaan Kansallisarkiston edustaja.

6. CSC-laki

CSC:n asiakaspiiriä halutaan rajoittaa kilpailullisista syistä ja tätä koskevan lain valmistelussa yksityiset arkistot ja museot rajattaisiin asiakaskunnan ulkopuolelle. Keskitetyllä toimijalla on etunsa eikä rajausta pidetä hyvänä KAM-sektorin kannalta. Lakiesitys ei etene tällä vaalikaudella eduskuntaan. Seurataan lain valmistelua.

7. Eduskuntavaali/hallitusohjelma -tavoitteet

Keskusteltiin siitä, millaisia yhteisiä tavoitteita KAM-juridiikkaryhmällä voisi olla eduskuntavaaleja ja hallitusohjelmaa ajatellen. Todettiin, että valtioneuvoston antamassa tietopolitiikkaa ja tekoälyä koskevassa selonteossa (https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/VNS_7+2018.aspx) on asioita, joita KAM-sektori voisi nostaa keskusteluun. Sellaisia ovat esimerkiksi aineistojen ja tiedon saatavuus, demokratia sekä tiedon louhinta, joihin kaikkiin tekijänoikeus- ja tietosuojalainsäädäntö vaikuttavat. Tavoitteet muotoillaan tarkemmin myöhemmin keväällä.

8. KAM-verkoston puheenjohtaja 2019

Verkosto vetovastuu siirtyy vuoden 2019 alussa arkistosektorille. Valittiin verkoston puheenjohtajaksi Juha Henriksson Musiikkiarkistosta.

9. Muut asiat

- Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry on perustettu ja se hakee nyt jäseniä. KULTA ry on edunvalvontaelin, joka edustaa kulttuuri- ja taidealan tuki- ja tuottajaorganisaatioita.
- OKM järjesti 5.12. kuulemistilaisuuden DSM-direktiivin luonnoksesta Suomen kannan muodostamista varten. Tuula Hämäläinen kertoi direktiiviluonnoksesta ja nosti esiin

esimerkiksi museoiden kannalta ongelmallisia kohtia. Sopimusten teon kannalta ongelmallista on tekijöille kohtuullisen korvauksen määrittäminen. Sopimuksiin pitäisi sisällyttää eri käyttötarkoitukset, joita ei kuitenkaan voi ennakoita, sillä sopimukset pyritään tekemään koko suoja-ajalle. Mahdollisuus yksinoikeuksien peruuttamiseen voi olla myös ongelmallista taidemuseoiden kannalta, sillä ne eivät voi sitoutua hankkimiensa teosten esittämiseen. Direktiivin voimaantulosta ei ollut varmaa tietoa, käsittely EU:ssa jatkuu.

- PSI-direktiivistä (Public Sector Information) on tehty uusi luonnos, joka laajentaa direktiiviä koskemaan myös muistiorganisaatioita.
- TENK:n ihmistieteitä koskevien eettisten sääntöjen uusimiseen on pyritty vaikuttamaan ja SKS ja SLS ovat kommentoineet uusia sääntöjä. Ongelmallista säännöissä on, että niissä tulkitaan tietosuojalainsäädäntöä tavalla, joka ei ota huomioon aineistojen arkistointitehtävää. SKS ja SLS kommentoivat 20.12. mennessä viimeisintä versiota.
<https://www.tenk.fi/fi/ihmistieteiden-eettinen-ennakkoarviointiohje-uudistuu>

10. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään helmikuussa. Uusi puheenjohtaja kutsuu sen koolle. Ryhmään kutsutaan myös edustaja Tietoarkistosta. Yksityiset keskusarkistot ry:tä edustaa Minna Sannikka vuoden 2019 alusta Riikka Lönnbladin opintovapaan ajan.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.55.